

Spravodajca občianskeho združenia

fórum života

Za dobrovoľný príspevok

ročník 13, 3/2016

PF2017

Téma: 15 rokov Fóra života

viac na strane 3

www.forumzivota.sk

OBSAH

AKTUÁLNE

15 rokov Fóra života	3
Cena prof. Glasovi	8

Z DOMOVA

Čo nové vo 4life mission	12
--------------------------------	----

KULTÚRA

Do dlaní som si ťa vryl	16
-------------------------------	----

TÉMA

Poľský návrh zákona o ochrane života	20
Smrť na želanie	23

ZO ZAHRANIČIA

One of US v Bruseli	18
Antikoncepčia a depresia	27

Spravodajca občianskeho združenia Fórum života, evidenčné číslo: EV 2967/09. Vydáva: Fórum života, o. z., Heydukova 14, 811 08 Bratislava, IČO 31 815 839, www.forumzivota.sk. Tlač: Anna Buchtová Varínska tlačiareň/Elektro AB

Fórum života je občianske združenie fyzických a právnických osôb. Jeho cieľom je budovať spoločnosť, ktorá rešpektuje ľudský život vo všetkých jeho formách od počatia po prirodzenú smrť a podporuje rodinu ako optimálne miesto vzniku a rozvoja ľudského života.

Kontakt na redakciu: Heydukova 14, 811 08 Bratislava, e-mail: spravodajca@forumzivota.sk. Číslo 3/2016 vyšlo v decembri 2016. Spravodajca o. z. Fórum života vychádza od decembra 2003 väčšinou štyrikrát ročne. Akékoľvek rozširovanie textov je povolené s podmienkou uvedenia zdroja.

*Redakčná rada: Mária Demeterová, Marcela Dobešová, Mária Raučinová, Anna Verešová, Anna Záborská
Číslo redakčne pripravili: Mária Raučinová, Mária Froncová, Mária Demeterová, Petra Heretová, Martin Gazdik
Grafika a DTP tlačenej podoby: BofoSudio
Dizajn novej podoby obálky: Mgr. art. Jozef Turlik*

Ďakujeme autorom, že poskytli texty a fotografie bez nároku na honorár. Fórum života 2016

Titulná strana:

Grafický dizajn: Stanislav Patrik

ÚVODNÍK

Milí priatelia, ubehlo už 15 rokov od vzniku Fóra života. Na začiatku bolo potrebné vzájomne komunikovať a podporovať všetky pro-life aktivity, ktoré vznikali a pôsobili.

Išlo o obdobie, kedy hovoriť vo verejnom priestore o ochrane života od počatia po prirodzenú smrť si vyžadovalo veľkú odvalu. Postupne hlas za život v spoločnosti naberal silu, ale pro-life hnutie sa začalo diverzifikovať. V súčasnosti nás znepokojujú témy tzv. rodového scitlivovania, rodovej rovnosti, nových ľudských práv 21. storočia, či vysoko aktuálny Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a o boji proti nemu, tzv. Istanbulský dohovor. Vychádza z Pekinskej akčnej platformy z roku 1995, ktorej prekaža najmä politický konzervativizmus a kresťanstvo vo verejnom priestore. Hodnoty vyjadrované konzervatívno-kresťanskou časťou občianskej spoločnosti sú nezlučiteľné s hodnotami liberálno-ľavicového politického spektra, ktoré implementuje rodovú rovnosť za výdatnej finančnej podpory Európskej únie a Nórskeho grantov. Spoločnosť sa čoraz väčšmi radikalizuje a naše konzervatívno-kresťanské spektrum bojuje o prežitie. Vďaka Kresťanskodemokratickému hnutiu v roku 2014 Národná rada SR prijala ústavný zákon o ochrane manželstva, rodičovstva a rodiny. No teraz v parlamente KDĽH nemá ani zastúpenie. Nie všetci, ktorí sa v jednotlivých stranách hlásia ku konzervativizmu, totiž zastávajú hodnoty rodiny, života a ľudskej dôstojnosti. Bude náročné hľadať spojencov na presadzovanie pro-life kultúry. Ďakujeme každému, kto pre ňu pracuje a komu na nej záleží. V novom roku vám prajeme veľa múdrosti a sily stať na strane života a lásky.

Marcela Dobešová, predsedníčka FŽ

AKTUÁLNE

Fórum života pôsobí už 15 rokov na slovenskej scéne

Čo predchádzalo vzniku Fóra života a aké myšlienky motivovali jeho založenie? Ktoré spoločnosti stáli pri jeho zrode? Aká je jeho činnosť a ktoré kľúčové aktivity šíria v spoločnosti ochranu života a rodiny? Pripomeňme si dávnu i nedávnu históriu i súčasnosť Fóra života.

Pro-life hnutie na Slovensku vychádza z učenia Cirkvi a z kresťanskej kultúry života. Počas druhej svetovej vojny na Slovensku vzniklo spoločenstvo Rodina, ktorú založil chorvátsky kňaz prof. Tomislav Kolakovič. Medzi Kolakovičovými žiakov patrili aj lekári Anton Neuwirth (otec Anny Záborskej) a Silvo Krčméry (strýko prof. Vladimíra Krčméryho). Obaja symbolizujú naše dejiny a ochranu života na Slovensku. Anton Neuwirth stál aj pri zrode Fóra života.

Stručný pohľad do minulosti

V 60. rokoch minulého storočia vzniklo Hnutie kresťanských rodín pod vedením Vladimíra Ďurikoviča. Do tohto obdobia sa zasaduje aj vznik Hnutia kresťanských spoločenstiev detí. Od roku 1990 začali používať názov eRko. V osemdesiatych rokoch v podzemnej Cirkvi vznikajú prvé spoločenstvá mladých ľudí a fungujú doteraz ako Združenie kresťanských spoločenstiev mládeže. V roku 1976 si viaceri mladých lekárov uvedomilo, že treba vyvíjať aktivity na ochranu života od počatia po prirodzenú smrť. Sústredili sa okolo MUDr. Mariána Mráza, neskôr kňaza-jezuitu, a MUDr. Štefana Horvátha a MUDr. Miroslava Mikolášika, ktorí sa snažili získať čo najviac poznatkov o prirodzených metódach plánovania rodičovstva. Z týchto aktivít vznikla vtedy ilegálna asociácia Donum vitae. Veľkým úspechom Donum vitae po roku 1989 bolo zorganizovanie dvoch medzinárodných konferencií v Bratislave. V roku 1991 sa uskutočnil 1. medzinárodný pro-life kongres *Humanizácia modernej zdravotníckej starostlivosti* s 2500 účastníkmi, za účasti manželov Bill-

ingsovcov a v roku 1992 svetový kongres World Congress Pro-Life s podporou 2300 účastníkov, za účasti kardinála Trujilla, kardinála Ratzingera, prof. Lejeune, prof. Nathansona, prof. Capella, otca Marxa a mnohých ďalších. V roku 1993 MUDr. Imrich Benický zorganizoval v Michalovciach medzinárodnú konferenciu *O úcte k životu* s predstavením programu výchovy k ľudskej láske Teen-STAR. V roku 1995 pápež Ján Pavol II. na stretnutí s mládežou v Nitre odovzdal slovenskej mládeži do rúk ešte „teplé“ výtlačky encykliky *Evangelium vitae* s patričným posolstvom. V rámci konkrétnej pomoci na zachovanie úcty k životu už od roku 1990 vznikol Sekulárny Inštitút Krista Veľkňaza, následne v roku 1992 sa registrovalo občianske združenie pod vedením kňaza Mariána Kuffu.

V roku 1998 vznikla organizačná zložka Inštitútu Krista Veľkňaza v Rajeckých Tepliciach Áno pre život, od roku 2000 samostatná nezisková organizácia, ktorá pomáha tehotným ženám v núdzi a matkám s deťmi – obetiam domáceho násillia, prevádzkuje poradňu, nonstop Linku pomoci a od roku 1998 začala organizovať konferencie Vyber si život.

Vznik Fóra života

V Rajeckých Tepliciach sa 10. marca 2001 stretlo viacerých organizácií a jednotlivcov na konferencii Vyber si život, ktorú organizovala nezisková organizácia Áno pre život. Účastníci seminára sa zhodli na potrebe užšej vzájomnej komunikácie a koordinácie mimovládnych organizácií, odborníkov, aktivistov a cirkví v záujme ochrany ľudského života od počatia po prirodzenú smrť, ktorá vyústila do vzniku platformy Fóra života.

AKTUÁLNE

Stratégia, vízia a misia

Od samého začiatku Fórum života pracuje na stratégii so zadaním vizie, misie, cieľov a výsledkov. Víziou Fóra života je žiť v spoločnosti, ktorá rešpektuje ľudský život od počatia až po prirodzenú smrť a podporuje rodinu ako optimálne miesto vzniku a rozvoja ľudského života. Svoju misiu naplňa v týchto oblastiach:

- **Advokácia** – bránime tých, ktorí sa sami nedokážu brániť.
- **Prevenícia** – poskytujeme informácie o dôstojnosti človeka od počatia po smrť, o prenatalnom vývine dieťaťa, o ohrozeniach ľudského života, o realite umelého potratu a o prirodzených metódach plánovania rodičovstva.
- **Konkrétna pomoc** – pomáhame pri riešení ťažkých životných situácií žien, rodín a ich detí, núdzných, chorých a slabých.

Činnosť Fóra života rozvíjame prostredníctvom pracovníkov, spolupracovníkov, dobrovoľníkov a členskej základne v regiónoch celého Slovenska.

Aktivity v oblasti advokácie a prevencie

Fórum života sa usiluje vnášať kultúru života prostredníctvom dvoch základných celoslovenských kampaní, ktoré sa konajú každoročne.

25. marec – Deň počateho dieťaťa (DPD) šíri úctu ku každému počatému ešte nenarodenému dieťaťu. V období okolo tohto termínu sa uskutočňujú rôzne aktivity poukazujúce na potrebu chrániť ľudský život od počatia. Symbolom kampane je biela stužka. Kto ju nosí, podporuje ochranu každého počateho dieťaťa. Ochrana každého života nie je len súkromnou vecou jednotlivcov, ale spoločenským právom, za ktoré sa oplatí verejne angažovať. Sprievodnými aktivitami kampane DPD sú:

- medzinárodná konferencia Vyber si život,
- oceňovanie cenou Antona Neuwirtha za ochranu života
- pochody za život
- informačné pro-life stánky
- oslava počatín

Sviečka za nenarodené deti je druhou, jesennou, kampaňou FŽ. Chvilka ticha a zapálená sviečka v oknách domovov za nenarodené deti večer 2. novembra bola pôvodne iniciatívou mladých zo Spoločenstva života a z eRka ešte v roku 1999. Podnetom bola Deklarácia práv počateho dieťaťa, ktorú v tomto roku podporili ďalšie pro-life organizácie. Štafetu Sviečky za nenarodené deti prevzala novovzniknutá platforma Fórum života v roku 2001, ktorá pokračuje dodnes. Jej cieľom je pri Spomienke na všetkých zosnulých nezabúdať aj na deti, ktoré nemali možnosť sa narodiť, či už v dôsledku umelého alebo spontánneho potratu, aby aj tieto deti mali miesto v našich rodinách. Vonkajším symbolom je horiaca sviečka. Kampaň stojí na troch pilieroch:

1. Osveta, že ľudský život začína počatím
2. Duchovná podpora
3. Fundraising formou verejnej zbierky organizovanej FŽ n.f.

Od roku 2007 poskytuje FŽ aj originálne sviečky za nenarodené deti. Ich kúpou v rámci verejnej zbierky, ktorú organizuje neinvestičný fond Fóra života, možno podporiť projekty zamerané na ochranu ľudského života. Kampaň dopĺňajú sprievodné programy. Napríklad tvorba pamätníkov nenarodeným deťom, mapovanie ich umiestnenia v slovenských mestách a dedinách, alebo hudobné koncerty či modlitby chvál na úmysel nenarodených.

Advokácia v prúde zložitých udalostí

Advokácia života pred narodením - je prioritnou súčasťou pro-life hnutia. Na Slovensku sú umelé potraty legalizované zákonom od roku 1957. Implementáciou Pekinskej akčnej platformy z roku 1995 sa právo na bezpečný potrat (obalené do tzv. sexuálnych a reprodukčných práv) usiluje zaradiť medzi nové ľudské práva 21. storočia. Fórum života ako platforma sa od svojho vzniku aktivizuje v celospoločenskom dialógu a vplýva na poslancov

AKTUÁLNE

a vládne garnitúry, aby vnímali potreby ochrany človeka od počatia. Od roku 2003 boli snahy politikov a vlády zliberalizovať interrupčný zákon a na prelome rokov 2011 – 2012 registrovať potratové tabletky. Tlakmi zo strany pro-life aktivistov, politikov a za podpory Cirkvi sa zachoval status quo. V rokoch 2007 – 2009 vďaka aktivite Fóra života a spriaznených poslancov prešla novela zákona o informovanosti žien o následkoch umelého potratu, ale aj ponúknutím dobrých riešení. Na prelome rokov 2011 a 2012 naše aktivity boli zamerané na zmenu predaja „núdzovej“ antikoncepcie z voľnopredajnej na lekársky predpis. Žiaľ, napriek všetkým argumentáciám sa nepodarilo dosiahnuť toto preklasifikovanie

Advokácia manželstva a rodiny - je ďalšou dôležitou oblasťou aktivít Fóra života. V roku 2004 bol aj vďaka našim členom v NR SR schválený dobrý Zákon o rodine. V roku 2012, keď vznikli pokusy redefinovať manželstvo, Fórum života vydalo vyhlásenie s názvom *„Manželstvo potrebuje podporu, nie destabilizáciu.“* FŽ tiež podporilo živú reťaz Hrdí na rodinu a výzvu Inštitútu pre ľudské práva a rodinnú politiku adresovanú verejným činiteľom na ochranu definície a postavenia manželstva. K zamedzeniu prijatia zákona o registrovaných partnerstvách pomohla iniciatíva „Niečo tu nepasuje“. Nakoniec vďaka KDH a podpore vládnej koalície v roku 2014 bol prijatý ústavný zákon na ochranu manželstva a rodiny. Medzitým po Národnom pochode za život v Košiciach vznikla Aliancia za rodinu, kde Fórum života podporovalo a realizovalo všetky aktivity spojené s jej cieľmi.

Neoddeliteľnou súčasťou advokácie je ľudská dôstojnosť a ľudsko-právne aktivity. V roku 2005 FŽ zbieralo podpisy pod petíciu za urýchlené prijatie zmluvy o výhrade vo svedomí. Pod petíciu sa podpísalo vyše 100-tisíc občanov. Táto otázka tak zasiahla do politického diania, že kvôli nej v roku 2006 padla vtedajšia vláda, keď z nej vystúpilo KDH, lebo SDKÚ-DS zmluvu odmietlo podporiť.

Od roku 2010 sa začali aktivizovať skupiny LGBTI osôb v „gaypride“ pochodoch. Ich požiadavky FŽ odmietalo, považovalo ich za nerozumné a spoločnosti škodlivé. Nerešpektujú prirodzený charakter manželstva a žiadajú adopciu detí pármí rovnakého pohlavia. Fórum života sa celý rok 2010 zapájalo do verejnej diskusie a do podpory petície proti výstavbe megakasína Metropolis. NR SR nakoniec prijala novelu zákona o hazardných hrách, ktorá navrátila právny stav do stavu pred rokom 2009 a tak bol zrušený najvýznamnejší dôvod na umiestnenie takéhoto projektu na území Slovenska. V súčasnosti aktivity proti hazardu veľmi dobre komunikuje Aliancia za rodinu.

Po niekoľkomesačnej príprave a komunikácii s partnermi v zahraničí FŽ spolu s Donum vitae začalo v roku 2012 zbierať podpisy pod Európsku iniciatívu občanov s názvom „Jeden z nás“. Snahou iniciatívy je skončiť s financovaním aktivít, pri ktorých sa predpokladá ničenie ľudských embrií, najmä v oblasti výskumu, rozvojovej pomoci a verejného zdravia. Žiaľ výsledky Európska komisia odignorovala.

Vďaka členstvu Fóra života v Rade vlády pre mimovládne organizácie a vďaka politike tzv. otvoreného vládnutia sme sa mohli v roku 2013 zúčastniť na workshopoch vo veci prípravy Celostátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv na Slovensku. Žiaľ, v procese prípravy kresťanský názor na ľudské práva a slobody bol marginalizovaný, čo spôsobilo v spoločnosti značný odpor. Desiatky mimovládnych organizácií a množstvo jednotlivcov protestovalo proti tvorbe a obsahu Stratégie pred úradom vlády. Mnohí, ktorí dovtedy nevnímali ohrozenie rodiny, sa zmobilizovali. Rok 2013 bol na Slovensku výnimočný v tom, že sa viditeľne prejavila liberálno-ľavicová politika. Hneď na začiatku roka bola v tichosti registrovaná potratová tabletky, sexuálna výchova bola pripravovaná s podporou Úradu vlády SR podľa štandardov Svetovej zdravotníckej organizácie WHO s výrazne

AKTUÁLNE

protikresťanským duchom, rozbehlo sa financovanie gender mainstreamingu z verejných financií, ale aj prostredníctvom zahraničných a domácich nadácií. Vláda realizovala rodovú politiku cez jej poradné orgány: Radu vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a jej výbory (najmä Výbor pre práva LGBTI osôb a Výbor pre rodovú rovnosť) v spolupráci s privilegovanými zástupcami vybraných mimovládnych organizácií. Mobilizácia sa prejavila v mnohých manifestoch a napokon vyvrcholila v jeseni 2013 prvým Národným pochodom za život v Košiciach. Išlo o prvú najväčšiu demonstráciu konzervatívno-kresťanskej spoločnosti za záchranu hodnôt po novembri 1989. Napriek tomu príprava Stratégie zo strany vlády nabrala opačný trend. Snahy koordinátora Stratégie nájsť spoločný prienik protichodných názorových skupín stroskotali. Štát vylúčil konzervatívno-kresťanskú platformu z tvorby Stratégie a v otázkach práv LGBTI ľudí a rodovej rovnosti legitimoval jednonázorovú skupinu. Odozva na túto ignoráciu nenechala na seba dlho čakať. V decembri 2013 vznikla Aliancia za rodinu, ktorá za podpory konzervatívno-kresťanskeho spektra a niektorých cirkví na Slovensku zozbierala dostatok podpisov k vyhláseniu referenda za ochranu rodiny.

Cirkvi prostredníctvom pastierskych listov - Pastiersky list Konferencie biskupov Slovenska na prvú adventnú nedeľu 2013 a Pastiersky list Zboru biskupov ECAV počas Vianoc v roku 2013 sa otvorene postavili proti rodovej ideológii.

V tom období sa na program politickej agendy dostal aj Istanbulský dohovor. Proti nemu sa okamžite postavilo vyše 100 organizácií, ktoré mali oprávnené obavy, že Istanbulský dohovor zasahuje aj do niektorých základných práv a slobôd. Zákaz diskriminácie žien je formulovaný tak široko, že môže znemožniť lekárom a zdravotníckym pracovníkom uplatniť si výhradu vo svedomí a obmedziť právo rodičov na výchovu svojich detí. Štáty sa v dohovore zaväzujú, že prijímú opatrenia

na odstránenie všetkých modelov správania, ktoré sú založené na „stereotypných rolách žien a mužov“ a zavedú na všetkých stupňoch vzdelávania „študijné materiály týkajúce sa problematiky rovnoprávnosti mužov a žien, nestereotypných rodových rolí“. Pritom za „stereotypnú rodovú rolu“ ženy je často označované aj materstvo a úzky vzťah s dieťaťom, ako to zaznieva z Európskeho parlamentu.

Rok 2014 bol mimoriadne akčný. Spolupracujúce pro-life a pro-family organizácie združené v platformách Fórum života, Fórum kresťanských inštitúcií a novovzniknutej Aliancii za rodinu sa mobilizovali cez verejné zhromaždenia Slovensko za život a v rámci kampane Deň počateho dieťaťa vo všetkých krajských mestách na Slovensku. Tisíciky ľudí nahlas upozorňovalo a dávalo jasne najavo, že stoja na strane ochrany života a jeho dôstojnosti a že podporujú prirodzenú rodinu ako jediné vhodné miesto pre zrod nového života a výchovu detí. Média odignorovali tieto davy a zamerali sa na „utláčaných“ LGBTI ľudí a ich práva. V júni 2014 poslanci za vládnu SMER a opozičné KDĽK schválili ústavný zákon o ochrane manželstva ako zväzku muža a ženy, rodičovstva a rodiny. Na jednej strane to signalizovalo víťazstvo konzervatívno-kresťanskeho nazerania na rodinu a vypočutý hlas más z Národného pochodu za život a verejných zhromaždení (v každom prípade ide o úspech Kresťanskodemokratického hnutia), na druhej strane súčasná politika toho istého SMER-u v koalícii s SNS a Mostom-Híd poukazuje na opak. Vláda pokračuje v liberálnej politike rodovej rovnosti, voči ktorej sa búri značná časť konzervatívno-kresťanskej spoločnosti. Prečo Slovensko v tom istom roku akceptovalo ideologický rámec európskej agendy, týkajúcej sa ratifikácie všetkých dohovorov vrátane Istanbulskeho dohovoru, implementovania Akčného plánu pre LGBTI osoby a vypracovania programu sexuálneho „zdravie“ s cieľom obmedziť výhradu svedomia zdravotníkov, ponúkať ľuďom antikoncepciu, po-

AKTUÁLNE

tratrové tabletky, potraty, dokonca „eugenické praktiky“? Referendum o ochrane rodiny, vyhlásené na základe petície občanov z iniciatívy Aliancie za rodinu, malo zachovať len súčasný právny stav. No gender mainstreaming mal medzitým priestor uplatniť sa v praxi. Vyskolené aktérky a aktéri za výdatnej pomoci médií otočili celospoločenskú diskusiu proti ústavnému stavu definície rodiny a obhajovali nové ľudské práva osôb LGBTI. Obeťou referenda sa podľa nich stali osoby LGBTI. Všetci podporovatelia Aliancie za rodinu dostali nálepku homofóbov, tých, ktorí bojujú proti ľudským právam. Nakoniec aj Ministerstvo vnútra SR si „posvietilo“ na Alianciu a dodatočne ju trestá pokutami. Aktívna obhajoba ľudských práv LGBTI ako „obeti“ referenda a tlaky médií na krotenie „pomýlených“ názorov zástancov referenda znechutilo verejnosť a 80 % oprávnených voličov historické referendum o rodine odignorovalo. Už o týždeň po neplatnom referende vláda prijala Celoštátnu stratégiu ochrany a podpory ľudských práv a pripravovala Akčný plán na ochranu LGBTI. Tvárila sa, že ide o vôľu väčšiny.

Členské organizácie Fóra života - Áno pre život a Spišská katolícka charita - boli vylúčené z podpory projektov Nórskeho finančného mechanizmu, napriek tomu, že tieto projekty boli nezávislou komisiou vyhodnotené ako najlepšie, pre údajný „nesúhlas s Istanbulským dohovorom“ a teda postoj „proti ľudským právam“. Voľby v marci tohto roku potvrdili ďalšiu polarizáciu a radikalizáciu spoločnosti vyvolanú ideológiou politiky.

Aktivity Fóra života v oblasti konkrétnej pomoci

Pomôcť žiť je správna voľba! Ak zlyhá advokácia a prevencia, nastupuje konkrétna pomoc. Fórum života v decembri 2007 spustilo projekt **Zachráňme životy** určený na záchranu počatého dieťaťa a na pomoc budúcej matke, ktorá sa ocitla v krajnej životnej núdzi. Projekt súčasne umožňuje ľuďom pomôcť finančne, materiálne

i aktívnym zapojením sa do projektu. Doteraz bolo do projektu zapojených 124 žien a narodilo sa 109 detí. V roku 2009 Fórum života začalo s novou aktivitou konkrétnej pomoci vo forme poradne pre ženy a dievčatá s názvom **Alexis**. Cieľom bolo ponúknuť podporu a poradenskú pomoc dievčatám a ženám, ktoré zvažujú umelý potrat alebo sa nachádzajú v závažných situáciách súvisiacich s tehotenstvom. V roku 2014 sa poradňa odčlenila ako samostatná nezisková organizácia.

Ďalšia nezisková organizácia založená v roku 2011 Fórum života a Zilinskou diecézou **Gianna, n.o** prevádzkuje gynekologickú ambulanciu a poskytuje zdravotnú starostlivosť a poradenské služby v oblasti gynekológie a pôrodnictva a reprodukčného zdravia za odborného vedenia lekára MUDr. Ivana Wallenfelsa, rešpektujúceho dôstojnosť ľudského života od počatia po prirodzenú smrť. Do konca roka 2016 sa FŽ pripravuje spolu so Spišskou diecézou registrovať ďalšiu gynekologickú ambulanciu Tereška n.o. v Poprade.

Najnovšou aktivitou FŽ v oblasti konkrétnej pomoci v poskytovaní sociálnej služby je pilotný projekt v Leviciach. Priamo v areáli nemocnice Fórum života otvorilo kontaktno-poradenské centrum **Femina** pre ženy, ktoré sa nachádzajú v ťažkej životnej situácii. Ide o pomoc regiónu, v ktorom sa vyskytuje najviac potratov, rozvodov a pokusov o samovraždu.

Fórum života je platforma, ktorej cieľom je spájať. Posledné dynamické udalosti a aktivity v oblasti pro-life však privedli Fórum života k myšlienke nanovo prehodnotiť, ako čo najlepšie komunikovať, spolupracovať a spájať sa namiesto rozdeľovania. To bude aj hlavnou témou decembrovej diskusnej konferencie k 15. výročiu Fóra života, organizovanej pre jeho členov, štatutárov a pozvaných hostí.

Marcela Dobešová, predsedníčka Fóra života

Z DOMOVA

Profesor Glasa získal cenu Fides et ratio

Jedným z troch laureátov, ktorý si 13. septembra tohto roku prevzali ocenenie KBS za zásluhy o dialóg medzi vierou a vedou Fides et ratio, bol aj lekár, výskumný pracovník, člen Subkomisie pre bioetiku prof. MUDr. Jozef Glasa, PhD.

Prof. Glasa pôsobí na Slovenskej zdravotníckej univerzite v Bratislave, kde vedie hepatologickú a farmakologickú ambulanciu, prednáša farmakológiu a medicínsku etiku, osobitne sa zaujíma o oblasť bioetiky, v ktorej sa naplno angažuje aj medzinárodne.

Po nežnej revolúcii sa na Slovensku postupne formovalo verejné pro-life hnutie, prof. Glasa stál hneď pri jeho zrode. Od roku 2001 prednášal po Slovensku v rámci Ústredia slovenskej kresťanskej inteligencie témy týkajúce sa etiky v medicíne a v biológii. Robil tak v súlade s vyhlásením Pápežskej akadémie pre život, ktorá uviedla, že „čo je technicky možné, nemusí byť morálne prijateľné“. Angažovanosť prof. Glasa vzrastala podľa počtu podnetov, ktoré prinášala prax. Po explózii výsledkov v oblasti genetiky sa v Európe a v jednotlivých štátoch začali formovať tímy odborníkov na oblasť aplikácie týchto výsledkov. V hre bola osoba a ľudská dôstojnosť. Aj na Slovensku vznikali komisie, ktoré sledovali etickú stránku využívania výsledkov vedy. Prof. Glasa bol dva roky vedeckým sekretárom pre zdravotnícku etiku ministra v Centrálnej etickej komisii MZ SR a štyri roky predsedom Etickej komisie MZ SR. V roku 1994 spolupôsobil pri založení Subkomisie pre bioetiku Teologickej komisie KBS. Je členom Etickej komisie farmaceutického priemyslu SR, Etickej komisie pri Slovenskej komisii pre UNESCO a predsedom Komisie pre bioetiku Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Od roku 1999 pracuje ako expert, zástupca SR v Rade pre bioetiku Európskeho výboru v Štrasburgu, od roku 2004 je členom (striedavo predsedom) etických hodnotiacich panelov projektov 5, 6 a 7 rámcového programu a programu Horizont 2020 Európskej komisie. Päť rokov pracoval ako člen v poradnom orgáne prezidenta Európskej komisie: Európska skupina pre etiku vedy a nových technológií. Zároveň je od roku 2012 členom korešpondentom Pápežskej akadémie pre život. Okrem etických komisií pôsobí v celom rade ďalších vedeckých komisií doma aj v zahraničí. Významne sa angažuje v oblasti vzťahu medzi vedou a vierou. Často ho sledujeme v diskusných reláciách TV LUX, ochotne prijíma pozvania na prednášky pre verejnosť a pre zdravotníckych pracovníkov. Vede Klub kresťanských lekárov a zdravotníkov. Snaží sa oslovovať odborní i širšiu verejnosť prostredníctvom článkov v Zdravotníckych novinách, Časopise pre medicínsku etiku a bioetiku, Lekárskom výskume a etike, ale aj v Katolíckych novinách či iných periodikách. Prináša vždy novinky z odboru medicíny, orientuje čitateľov v závažných bioetických otázkach, pripravuje podklady pre vyhlásenia biskupov v danej problematike. Svojimi odbornými postrehmi významne prispieva k všeobecnému rozvoju pro-life hnutia na Slovensku a k šíreniu kultúry života. Je stálym spolupracovníkom Fóra života. Zo srdca mu gratulujeme k oceneniu a vyprosujeme milosť pre jeho ďalšie pôsobenie.

Spracovala Mária Raučimová

Z DOMOVA

Ďakujeme vám, pani Eva

V októbri oslávila akademická maliarka Eva Trizuljaková požehnaných 90 rokov života. Jej umenie a myšlienky o žene, matke či o rodine sú už dlhé roky bohatým duchovným zdrojom a motiváciou aj pre pôsobenie Fóra života. Mnohé zo svojich diel osobnej tvorby darovala v posledných rokoch na podporu Poradne Alexis, ktorá pomáha tehotným matkám. Prinášame zábery z rodinnej oslavy jej výročia a úryvky z ďakovného listu jedného z jej detí - syna Klementa Trizuljaka. Pripájame sa ku gratulácii a k modlitbám vďaka za jej plodný život.

„Milá mama, v tvojej vízií rodiny je prijatý a milovaný každý – zdravý, chorý, mladý, starý, biely, čierny, opustený, bezbranný. Bez slov prijímaš a chrániš život vo všetkých podobách od začiatku až do konca. Trpezlivo znášaš strasti vysokého veku a postupne sa zmieruješ s ubúdáním zdravia a sil...“

Dar viery si nám odovzdala netradične. V mladosti sme vnímali Stvorenie prostredníctvom krásy Dunajskej krajiny, ktorí si zachytila o prchavých impresiách svojich obrazov. V твоjich piesňach sme spoznali a zacítili radosť a harmóniu hudby, v umeleckých knižkách domácej knižnice sme zase objavovali dar kreativity. S neveriteľnou vytrvalosťou a pracovitosťou až do dnes maľuješ, striháš, lepíš a naplňuješ svoje poslanie – byť stvorením „tvoriteľom“...

V zložitom období sedemdesiatych rokov, keď otec prišiel o prácu, dokázala si rodinu podržať existenčne. Paradoxne si však práve v tomto období mohla rozvinúť svoju monumentálnu tvorbu artporisov. Pri nej sme sa spolu s tebou ponorili do čarovného sveta rozprávok, slovenskej poézie a histórie Veľkej Moravy. Skrze tvoje pastely sme objavovali v Apokalypse „Nové nebo a Novú zem...“ Osobitne sme vnímali tvoj vzťah k Márii prostredníctvom veľkorysého cyklu Loretánskych litánií...

Po celý život spoločne s otcom ste pre nás deti i širšie okolie vytvárali rodinu, nielen formálnu. Dali ste nám zažiť v kruhu rodiny spoločné Vianoce, pečenie vianočných perníkov, trubičiek, spoločné brigády okolo domu či na záhrade so širokou rodinou, alebo legendárne jesenné varenie slivkového lekváru...

Pre mládežnícky zbor Ursusákov si za minulého režimu vytvorila spolu s vašimi priateľmi zázemie. Náš dom, ako aj dom Babálovcov mal otvorené dvere a napriek obavám sa u nás premleli stovky našich priateľov. Tam sme mohli stretnúť i našich živočných partnerov. Mala si odvahu za totality otvoriť dvere aj fokolarinomu, keď sa u nás mohlo uskutočniť stretnutie s Natáliou – jednou zo spoločníčok Chiary Lubichovej. V tomto spoločenstve sme viaceri aj zakotvili a správeďa nás celým životom. Za to všetko ďakujeme tebe a Bohu, prajeme ti trochu viac zdravia a ešte veľa radosťi.

Snímky: archív Trizuljakovcov

Z DOMOVA

Tri noci, keď svetlo svietilo vo tmách

Tohtoročná kampaň Sviečka za nenarodené deti bola v niečom odlišná od tých predošlých. Spolu s Lámačskými chválami sme koncom októbra zorganizovali tri chválové koncerty pod názvom Večer milosrdenstva. Cieľom bolo spojiť myšlienku ochrany nenarodených s oslavou Boha. A to sa podarilo. Tie tri večery sa stali časom, kedy svetlo sviečok zažiarilo v temnote a rozjasnilo naše srdcia.

Je krátko po siedmej večer a v bratislavskom UPC je stále málo ľudí. Som z toho mierne sklamaný, moje očakávania boli väčšie. Všetci študenti asi cestujú domov na víkend a tí zvyšní sedia niekde v meste. Braňo Letko s kapelou hrajú prvé tóny do takmer prázdnej veľkej sály. Postupne však predsa prichádzajú zvedavé tváre, nakúkajú dnu a opatrne si sadajú do tmavého priestoru. Deti sa motajú okolo pódia v pásikových tričkách. Pripomínajú malých námorníkov. Vo vzduchu cítiť, že sa niečo začína a pomaly to nabera

na intenzite. Modlitebníci čakajúci na svojich miestach, dobrovoľníci pri stolíkoch so sviečkami, nezúčastnený ruch libresa. Po úvodných slovách Marcelky Dobešovej a Anky Verešovej začínajú chvály v plnom prúde. Ľudia vstávajú a pridávajú sa. Braňo hovorí svoje svedectvo a ja cítim, že sa niečo láme, niečo sa hýbe. Boh sa začína dotýkať nášho vnútra.

Týmito chválami sme chceli pozvať všetkých ľudí, ktorí v sebe cítia zranenie spôsobené stratou svojho dieťaťa

Z DOMOVA

predtým, ako sa mohlo narodiť. Úmyselne či neúmyselne, v oboch prípadoch to bolí. Na pódium vstupuje kňaz-kapucín aj s Oltárnou sviatosťou, za ním nasleduje grékokatolícky páter. Jeden v bielom, druhý v čiernom rúchu nevedomky kontrastujú. Ešte väčší kontrast však prichádza, keď do pietneho šera miestnosti vstupuje svetlo cez naše sviečky. Všetci kľačíme, v rukách držíme malé rozžiarené kahance. Spolu vrhajú jas tam, kde predtým bola tma. Presne tak, ako Ježiš koná v tých, ktorí

mu to dovoľia. Jeho svetlo preniká do tajných kútov a uzdravuje i staré rany. Spoločne sa modlíme grécku modlitbu za ženy, ktoré stratili svoje dieťa. Sú to silné momenty. Zvuk trúbiaceho rohu ohlasuje čas milosti a odpustenia. Ako-by hovoril: „žena, vstaň, je ti odpustené, nezostávaj viac vo svojom smútku“.

Som vďačný, že sme toto mohli okrem Bratislavy zažiť aj v Banskej Bystrici a v Prešove. Iné miesta, ale rovnaká príležitosť - prosiť o milosrdenstvo, chváliť a prijímať odpustenie. Stopy, ktoré tieto večery zanechali, sú hlboké a skryté. Možno v správnom čase vyjdú na povrch, aby priniesli svoje ovocie. Také, ktoré nám ľuďom tejto krajiny pripomenie nesmiernu hodnotu, akú má ľudský život už od počatia.

MARTIN GAZDÍK

Snímky: Stanislav Piatrik

Z DOMOVA

Čo nové vo 4life mission

Odpovedá Dominika Paláková, líderka skupiny, študentka pedagogickej fakulty.

Keďže sa začal nový akademický rok, najhorúcejšou novinkou tímu sú práve jeho noví členovia. Momentálne máme 8 nových aktívnych členov, čomu sa veľmi tešíme.

Radosť nám takisto robí naša celoslovenská bilbordová kampaň „Adoptuj si bilbord a zachráň dieťa“. Zatiaľ sa nám podarilo vylepiť 30 bilbordov v 16-tich slovenských mestách a novinkou je aj fanpage 4life.sk na facebooku práve k tejto kampani.

V spolupráci s modlitbovým tímom sme zbehli v rámci UPC každomesačnú „duchovnú adopciu“. Každý utorok po svätej omši sa okrem toho v kaplnke všetci spoločne modlíme desiatak za tieto „naše“ detičky. Náš tím sa zapojil aj do akcie 40 dní za život a do iniciatívy „otca mamu deťom“, kde sme zbierali podpisy v rámci UPC. Inováciou prešiel aj web nášho tímu: 4life.upc.uniba.sk.

A aké sú najbližšie plány? Ukončiť 3. fázu projektu „Adoptuj si bilbord a zachráň dieťa“. Do ukončenia tejto fázy nám ostáva vylepiť ešte 9 bilbordov. Víziou je dostať bilbord do každého krajského mesta na Slovensku. Ostáva nám už

len Žilina a Trnava. Po ukončení 3. fázy nás čaká posledná fáza, v ktorej sa počet bilbordov bude odvíjať od výšky vyzbieranej sumy v rámci zbierky na: <http://www.zakrestanske.sk/ABB>. Víziu do budúcnosti máme aj s fanpageom a webom 4life.sk, ktoré chceme udržiavať aj po skončení bilbordovej kampane. Pomaly, ale isto sa blíži aj v poradí tretí ročník Počatín, ktoré budeme organizovať v Mlynskej doline. Do najbližších plánov patria aj pripravované prednášky z oblasti kultúry života. Napokon chystáme tiež teambuilding, keďže náš tím nie je len o práci, ale aj o krásnych priateľstvách a zdravých vzťahoch.

Snímky: 4life mission

Z DOMOVA

Chceme sa učiť kriticky myslieť

Kto z nás by poprel, že svet je dnes plný kontroverzností? Dilemu ako rozlíšiť dobro od zla, ako sa správne zachovať v rôznych situáciách riešime dennodenne bez rozdielu statusu či profesie. Sú však povolania, pri ktorých naše rozhodnutia majú vážne dôsledky. Takýmto povoláním je aj medicína a zdravotníctvo.

To, čo bolo kedysi samozrejme - ľudskosť a úcta, schopnosť skláňať sa k lôžkam, vnímanie tajomstva bytia v každom pacientovi osobitne, odvaha zabojovať za dobro či za výhradu svedomia, sa pomaly vytráca. Nastupuje korupcia, arogancia, nedôstojné správanie, potraty. V istom zmysle a miere je aj táto naša zlá skúsenosť normálna, až kým tých skúseností nie je priveľa. Kým sa nezačne niečo „chybné“ brať ako normálne, alebo ako celkový dojem z profesie.

Nikto nemôže dať to, čo nemá

Všetko sa však začína oveľa skôr. Počas posledných rokov ako študentka na lekárskej fakulte pozorujem, že sa medzi študentmi stráca cit pre veľké ideály. Prídu do prvého ročníka, čakajú s nadšením, čo bude. Strach a neistotu preniká tušenie, že pôjde o čosi veľké, o ľudský život. A potom príde realita. Udupaní teóriou, stresom a nedokonalosťami na fakulte, začnú byť unavení. Akosi sa prispôbia a preplávajú až k štátniciam.

Ale čo s ideálmi, ktoré na začiatku nemali o koho oprieť? Kde si ujasňovať svoje postoje, kde sa cvičiť v obhajobe? Pýtala som sa raz „veriacej“ spolužiačky na dojmy zo záží z gynekológie. Chválila si ich. Nedalo mi neopýtať sa, či bola aj pri potrate. Odpovedala, že videla tri. Na otázku, aké to bolo, zhodnotila: „Prvý raz to bolo zvláštne byť pri tom. Druhý krát ešte tiež, ale ten posledný to so mnou nič nerobilo.“ Iný spolužiak to uzavrel tak, že aj tak to vyzerá ako mnoho iných podobných

zámkrov na gynekológii. V inej spolužiačke sa raz ozval súcit, a to konkrétne na patológii v tretom ročníku. Na pitve mali potratené choré dieťaťko, malo okolo 20 týždňov. Kamarátka sa spýtala, čo sa potom robí s takýmito teličkami. Vyučujúci ju uzemnil svojou protiotázkou: „Kolegyňa, a čo by ste robili s odrezanou odhnutou diabetickou nohou?“ A dodal: „Vyhodí sa to ako biologický odpad!“ Túto odpoveď si živo pamätám. Kto vie, či by som mala odvahu zastať sa hodnoty toho dieťaťa, ak by som tam vtedy bola? Počula som totiž viacerých spolužiakov hovoriť, že zvažovali pracovať v gynekológii, avšak zavrhlí to hneď na začiatku, pretože by museli ísť celý život proti prúdu. Smutné na tom je nielen to, ako ťažko si veriaci gynekológ prácu nájde a potom udrží, ale aj to, že sme si zvykli prispôbovať sa, vzdávať svojich snov. Skúsenosť ma utvrdzuje, že musíme na sebe neustále pracovať, vzájomne sa podopierať a rásť vo viere i odvahe postaviť sa za ňu. Vytvárať spoločenstvo a sieť veriacich v každej profesii. A to už na vysokých školách, pretože tam je šanca ešte zachytiť aj tých, ktorí na začiatku nemajú vyjasnený pohľad, kde je pravda, čo je veda a čo ideológia. Sama som to videla, ako sme na začiatku boli iní, ako sme prijímali aj iné názory ako tie naše ...

Misia medzi medikmi

Z týchto úvah a skúseností napokon vznikla skupina študentov **4life mission v zdravotníctve**. Naš cieľ je jasný: učiť sa žiť evanjelium v profesii, do ktorej sme boli

Z DOMOVA

povolání. Rásť duchovne, ale aj odborne, a to konkrétne v otázkach bioetiky, o ktorej nám veľa na školách nepovedia, hoci je jedným zo základných pilierov medicíny. Začali sme však postupne. Od poznania sveta v našom vnútri k poznaniu sveta tam vonku. Od hľadania toho, kto sme my sami, k spoznávaniu človeka pred nami. Na mušku sme si vzali nielen svet, ale aj okuliare, cez ktoré naň hľadíme. V čom spočíva taká rôznosť názorov na tie isté veci? Vidíme naozaj všetci to isté? Učíme sa povzniesť nad našu osobnú cestu minulosti, ktorá nám formovala schopnosť posudzovať realitu prítomnosti, a nájsť predpoklady na porozumenie iných názorov.

Na stretnutiach sme si prešli dôležité pohľady Cirkvi na niektoré aktuálne témy bioetiky, ktoré uvádza inštrukcia *Dignitas personae*, a konzultovali sme ich s našou lekárkou a etičkou MUDr. Janou Trizuljakovou. Ona

nás obohatila dlhoročnou skúsenosťou s lekárskou etikou, ale najmä svedectvom vlastného statočného života. Obhájiť život, svoj i ten ešte nenarodený, je však omnoho komplexnejšia záležitosť. Vyžaduje si poznať právo a zákony. Na to sme si pozvali právnika z Fóra života Martina Gazdíka. A ako sa na tému nenarodených detí a interrupcií pozerá Klub verejného zdravia z Bratislavského spolku medikov? Odpovede sme hľadali vo veľkej debате v priestoroch Lekárskej fakulty. Záujem prejavil aj Pro-choice klub. Naším zámerom je prinášať pravidelnejšie debaty k tým najkontroverznejším témam priamo medzi študentov. Chceme sa učiť a tiež učiť druhých kriticky myslieť. Musíme nájsť vlastné cesty, ak nás to na školách málo učia. Dakujeme Fóru života za priestor, kde sa môžeme pravidelne stretávať.

Lucia Labašová, 4life mission

FOR
life
MISSION

Výzva pre študentov v zdravotníctve, ktorí chcú vo svojom povolání urobiť viac!

SI lekár?
medik?
zdravotník?

MÁŠ MOŽNOSŤ OVPLYVNÍŤ ŽIVOTY MNOHÝCH ĽUDÍ!

AKO? AKÝM SPÔSOBOM?

Pozývame ťa na prvé stretnutie, kde pôjde o spoločnosť a spoločnosť.
Prijmí pozvanie vytiahnuť aj kontroverzné otázky etiky v medicíne a konkrétne výzvy osobnostného rastu!

UŽ TENTO ŠTVRTOK 6.10. O 18:00 V QUO VADIS.

Viac info píš na 4lifeupc@gmail.com

Z DOMOVA

Svetlo nádeje pre nenarodené deti horí silnejšie

Na Slovensku rastie úcta k nenarodeným deťom. Prejavuje sa aj tým, že vznikajú nové pamätníky a hrobové miesta pre tieto deti. Vďaka Bohu k tomu prispela i naša kampaň Sviečka za nenarodené deti. Ďakujeme všetkým, ktorí sa do nej zapojili.

Po štrnásty raz sme si spoločne pri svetle sviečky pripomenuli osudy počatých detí, ktoré sa nemohli narodiť. Dráma života a smrti týchto našich bratov a sestier opäť zarezoňovala. Vyše osemdesiat farností a spoločenstiev tejto krajiny, ktoré sa zapojili do kampane to potvrdzuje. Sviečky sa ponúkali aj na nových miestach, ktoré ich predtým nemali. Stovky dobrovoľníkov, kňazov i laikov sa zjednotili v myšlienke ochrany tých najmenších. A to je v dnešnej uponáhľanej dobe veľmi cenné.

Špeciálny program kampane tvorili tri chváľové koncerty – večery milosrdenstva, ktoré sa uskutočnili na konci októbra v Bratislave, Banskej Bystrici a v Prešove. Prepojili úctu k nenarodeným s oslavou Boha a modlitbou za všetkých ľudí zranených potratom. Tieto chvíle boli výnimočnou príležitosťou načerpať, chváliť i prosiť o milosrdenstvo.

Osobitne nás potešilo, že v tomto diele nie sme sami. Pribúdajú správy o nových pamätníkoch nenarodeným deťom. V tomto roku vznikli podľa dostupných informácií v Senci, Šúrovciach a Kračúnovciach. Budujú sa aj hrobové miesta nenarodeným v Nevoľnom, pribudli nové miesta v Košiciach, Svätom Juri a Prestavlkoch. Sú trvalým mementom o hodnote života od počatia. Spomínané hroby sú praktickou pomocou pre rodičov, ktorí prišli o dieťa pri spontánnom potrate a nemajú ho kam pochovať. Témy pochovávania nenarodených sa chopili aj väčšie mainstreamové médiá, čo nás povzbudilo. Šíri sa povedomie o tom, že sa to týka všetkých, žien aj mužov, i tých, ktorí s pro-life hnutím doteraz neprišli do kontaktu. Na Slovensku pribúdajú

rodičia, ktorí si od nemocnice žiadajú svoje dieťa na dôstojné pochovanie. Rastie povedomie o práвах rodičov, ktorí prídu spontánnym potratom o dieťa. Mladé ženy sa už neboja pripustiť si smútok ako normálnu emóciu, ktorá patrí k strate bábätka. Ak tento smútok prerastie v pokojnú nádej na budúce stretnutie s ním, staneme sa vyrovnanjšími ľuďmi a lepšou spoločnosťou. Sviečka za nenarodené deti sa dlhé roky usiluje prinášať práve túto nádej.

Martin Gazdík, koordinátor kampane

Snímka: Kamil Mrekaj

Projekt Sviečka za nenarodené deti podporili mediálni partneri:

Tlačová kancelária KBS, Rádio Lumen,
Naša Žilinská diecéza, Vox, Cesta+,
Miriam, Výveska, Duchovný pastier,
Za stolom, Katolícke noviny, Televízia Lux

KULTÚRA

Do dlaní som si ťa vryl...

S prípravou tohtoročnej kampane Sviečka za nenarodené deti vznikli dva nové projekty. Prvým je dokumentovanie známych pamätníkov nenarodeným na webovej stránke Fóra života, v ktorých autori odhalujú príbeh ich vzniku. V druhom projekte sme sa rozhodli aj my sami dotknúť procesu tvorby a ponúknuť so sviečkami konkrétny priestor na ich zapálenie. Na koncept a realizáciu prototypov pamätníka Fóra života sa podujali umelci Stanislav Piatrik, Marek Halász a Mária Froncová.

Pôvodný praktický úmysel spočíval vo vytvorení jednoduchého tvaru, položenom na malom pomníku. Hneď v prvej fáze procesu sme odliali ruky, ktoré držali malé dieťaťko, no polozenie na klasický formát nepostačovalo. Akoby si žiadali viac vzduchu, nebyť len staticky ukotvené. Ruky sme obracali, dvíhali, odoberali sme z podstavca jednotlivé kusy, prikladali ruky do rôznych netypických pozícií. V istom momente sa začali ponúkať nové metafory.

Na výšku postavená vztýčená platňa symbolizuje tabulu rasu. Dieťa sa rodí na svet ako čistý nepopísaný list. Umiestnenie rúk s dieťaťkom na hranu rozpráva o krehkosti v rozhodovaní a vyjadruje aj symbol váh, ktorý nás nabáda zaujať stanovisko. Ruky matky ponúkajú nielen voľbu (v jednej dieťa je, druhá je prázdna), ale aj spomienku. Cez zvolenú kompozíciu sa objekt stáva nielen pietnym priestorom, ale

spriťomňuje aj bolestnú rodičovskú skúsenosť. Dve ruky vyjadrujú celok, kompatibilitu osoby a rozprávajú ako o matke, tak aj o otcovi. Dokážu chrániť, ale aj zraniť.

Otvorené ženské ruky, ktoré predstavujú akt odovzdania, sú zhotovené v reálnej veľkosti, model dieťaťa zodpovedá 12. týždňu tehotenstva. Chceli sme zachytiť späťnosť medzi matkou a dieťaťom, dieťaťom a rodičom. Rovnaká farba aj materiál vyjadruje myšlienku, že dieťa sa stáva neoddeliteľnou súčasťou tela matky. Sú jedným celkom. Skúsenosť materstva sa nedá vymazať, na stratu sa nedá zabudnúť. Ruky otvorené k nebu ponúkajú rozmer vzťahu Boha ku každej ľudskej bytosti, ktorá vrytá v jeho dlaniach nachádza svoj domov.

Pri formulácii textu sme sa priklonili k úryvku z Izaiáša (Iz, 49, 16). Význam textu sme akoby nanovo objavili v kombinácii s použitými materiálmi

KULTÚRA

Forma na odlievanie rúk, v ktorej zreje naliata hmota niekoľko hodín až pár dní.

Ruky z bieleho epoxidu pri vyberaní z formy.

a technológiami. Do subtilného povrchu sme vyrezali vodným lúčom ručne písaný autorský font. Symbolizuje osobný odkaz dieťaťa, poznámku v denníku, opakovanie žalmu ako cestu k odpusteniu. V definícii materiálov sme chceli zdôrazniť krehkosť nenarodených, priehľadnosť a zároveň pevnosť hodnoty života. Celá téma je zároveň problematická, čo sme vyjadrili kontrastom nežných rúk a nevinného dieťaťa s drsnejším povrchom podstavca. Našou víziou bolo posunúť klasické pomníkové poňatie objektu k pamätníkovému. Pri kombinácii materiálov s technológiami vzniklo päť verzií prototypov, v ktorých ušľachtilé hrdzavenie, rezanie vodným lúčom, fosfátovanie či chrómovanie vstupuje do dialógu s odliatkami rúk z transparentného epoxidu, umelého kameňa, kararského mramoru alebo kovu.

V poslednom návrhu je pamätník celý zo železa, jednoliaty a pochrómovaný. Stáva sa akoby zrkadlom, ktoré do seba prepisuje dianie navôkol. Skutočnosť, že téma nenarodených sa týka takmer každej rodiny. V zrkadlovom povrchu sme viditeľní všetci, nielen preto, že prenatálnu cestu máme „úspešne za sebou“, ale sme aj naďalej pozývaní k aktívnej účasti milovať, chrániť, rešpektovať a slúžiť životu.

Prvé pamätníky odovzdá Fórum života do farností Rajecké Teplice, Rajecká Lesná a Hontianske Trstány, kde budú osadené a požehnané na sviatok Svätých neviniatok, mučeníkov - 28. decembra 2016.

Texty a foto: Mária Froncová, Stanislav Piatrik

Pieskovanie odliatku rúk na zjednotenie povrchu, prúd piesku obrusuje hrany a nerovnosti.

Autorské písmo vyhotovené rezaním vodným lúčom do železa.

Detail kamennej verzie pamätníka - vizualizácia rozloženia písma pred jeho pochrómovaním.

ZO ZAHRANIČIA

ONE OF US - ako ďalej?

Na pôde Európskeho parlamentu v Bruseli sa 19. októbra 2016 konala Konferencia Európskej federácie pre život a ľudskú dôstojnosť *One of Us*, ktorej hlavným poslaním je presadzovať ochranu ľudského života, dôstojnosti človeka a s nimi spojených hodnôt na medzinárodnej úrovni a na úrovni inštitúcií EÚ. Slovensko reprezentovali zástupcovia pro-life organizácií Anna Kováčová Habovštiaková za Donum vitae a Ľubica Dilongová za Fórum života, ako aj slovenskí europoslanci Anna Záborská a Miroslav Mikolášik, ktorý konferenciu moderoval.

Anna Záborská v úvodnom príspevku vyjadrila uznanie a pochvalu všetkým aktívne pracujúcim pro-life organizáciám v Európe a ich členom, pričom vyzdvihla iniciatívu Federácie One of Us na zamedzenie financovania pokusov s ľudskými embryami. Prezident Federácie Jaime Mayor Oreja, španielsky exminister vnútra, krátko predstavil program konferencie: prípravu budúcoročnej medzinárodnej konferencie *Pro life Fórum Budapešť 2017*, ktorá by sa mala konať v máji 2017; novú komunikačnú stratégiu medzi členmi One of Us; petíciu „STOP discriminating DOWN“, týkajúcu sa rozšírených abortov detí s Downovým syndrómom; finančný rozpočet One of Us; prijatie nových členov (národných pro-life organizácií z Talianska, Malty, Portugalska a Španielska) do Federácie a informovanie o pro-life situácii nečlenských krajín One of Us.

K pripravovanej medzinárodnej konferencii v Budapešti 2017 účastníci zo 14 krajín prezentovali svoje návrhy. Fórum života navrhlo zrealizovať počas konferencie workshopy na tému finančná stratégia v neziskovom sektore, komunikačná stratégia pro-life v Európe a skúsenosti s vytváraním spoločných platforiem. Navrhlo osloviť známe kresťanské kultúrne osobnosti, národné, ale aj medzinárodné, ktoré by hudobným vstupom pritiahli záujem médií. Za Luxembursko vystúpila Anne Marie Yim, ktorá poukázala na vážnosť legislatívneho návrhu v ich krajine o možnosti eutanázie mladistvých bez súhlasu rodičov.

Nová komunikačná stratégia One of Us sa zaoberala internetovým Newsletterom a web stránkou One of Us. Za realizáciu všetkých úloh komunikačnej stratégie bude zodpovedná francúzska Nadácia Jérôme Lejeune pod vedením jej riaditeľa Thierry Durand de la Villejegu du Fresnay v spolupráci so sekretariátom One of Us pod vedením Ana del Pino. Oživenie web stránky bude spočívať v doplnení obsahu, spresnení identity Federácie, zverejnení desiatich princípov prijatých účastníkmi na stretnutí v Paríži 2016, ako aj stanov Federácie. Pridá sa okienko o aktivitách One of Us, zoznam členských organizácií, formulár pre záujemcov o Newsletter, okienko pre iniciatívu „Európa chce viac detí“, link na aktuálne články v médiách, nové správy z jednotlivých štátov, najnovšie číslo Newslettera

ZO ZAHRANIČIA

a archív minulých čísel. Na tvorbe Newslettera majú všetci spolupracovať zasielaním príspevkov o aktuálnom dianí v ich krajine.

Na tému „Stop discriminating DOWN“ vystúpila zástupkyňa Nadácie Jérôme Lejeune. Hovorila o aktivitách Nadácie zameraných na ochranu detí s Downovým syndrómom a ich rodičov. V súčasnosti vďaka „vylepšovaniu“ medicínskych testov typu NIPT (Non Invasive Prenatal Test) je možné s vyššou pravdepodobnosťou počas tehotenstva ženy zistiť možnosť výskytu Downovho syndrómu, dôsledkom čoho sa zvyšuje tlak na tehotnú matku zo strany lekárov, počet odporúčaní na potrat a nárast neúcty k počatým deťom. Nadácia spracovala v krátkej prezentácii argumenty, v čom spočíva porušovanie ľudských práv osôb s Downovým syndrómom, pričom požiadala o šírenie

osvety a podporu aktivít smerujúcich k potlačeniu negatívnych javov. Viac informácií na www.stopdiscriminatingdown.com.

Čestný prezident Federácie Carlo Casini pripomenul situáciu okolo rozsiahlej petície One of Us a ignorovanie požiadaviek o zastavení financovania genetických výskumov z fondov EÚ zo strany Európskej komisie. Napriek naliehavosti situácie a oprávnenosti záujmov Komisia hľadá výhovorky, prečo sa požiadavkami petície nebude zaoberať. Casini navrhol viacero spôsobov, ako by mohli členské organizácie vytvárať tlak na riešenie tejto situácie. Záver konferencie, ktorá bola zároveň valným zhromaždením, patrilo hlasovaniu o rozpočte One of Us a o prijatí nových členov.

Lubica Dilongová

Slovensko za Fórum života reprezentovala a aktívne vystúpila s návrhmi právnička Lubica Dilongová (v strede medzi dvoma účastníkami z Chorvátska). Snímka: archív Lubice Dilongovej

TÉMA

Pohľad na poľský návrh zákona o úplnej ochrane života

Návrh zákona o ďalšom obmedzení ukončenia tehotenstva, ktorý do poľského parlamentu predložila občianska iniciatíva s podporou vyše 450-tisíc hlasov občanov, vyvolal búrlivé reakcie i protesty. Protesty sa ozývali nielen z Poľska, ale aj spoza hraníc, najmä od tých, ktorí aktívne presadzujú „slobodu voľby“ ženy.

Diskusie sa nevyhli ani slovenskému prostrediu. Médiá sa prikláňali na stranu žien volajúcich po svojich ženských právach. Hoci poľský parlament napokon odmietol návrh zákona a dnes sa pracuje na príprave nového, v médiách málo zaznievali jasné hlasy v prospech úcty k životu, materstvu a k žene ako osobe s úzkou previazanosťou psychického a sexuálno-telesného rozmeru. Ak teda feministky argumentujú slobodou voľby, nemali by zabúdať na právo ženy na jej osobnú integritu. Okrem toho nemožno z diskusie vyňať muža s jeho právami na otcovstvo, a tiež nemý hlas počateho dieťaťa. Iba v tomto kontexte sa dá zodpovedne uvažovať, diskutovať a rozhodovať.

Aktualizácia potratových zákonov

Doterajší poľský zákon povoľuje od roku 1993 umelé ukončenie tehotenstva z troch dôvodov: pri ohrození života matky, pri znásilnení a pri vážnych poškodeniach plodu. Vylučuje teda dôvody, ktoré vyplývajú zo sociálnych či vzťahových problémov, respektíve zo zníženého potenciálu rodičov na výchovu dieťaťa.

Poľský návrh občianskej iniciatívy ponechával však iba jediný dôvod, a to pri ohrození života matky, ak dieťa zomrie ako vedľajší produkt záchrany jej života. Takéto konanie umožňuje aj katolícka morálka, ide o tzv. princíp dvojitého účinku. Čiže smrť dieťaťa je neželaná, ale súvisí so záchranou života matky. To sa však v médiách takmer nespomína.

Treba jasne povedať, že návrh zákona kládol dôraz na matkin život, nevynucoval si od nej hr-

dinské obetovanie života.

Obmedzenie ďalších dvoch dôvodov má tiež svoje opodstatnenie a je najmä demonstráciou rešpektu civilnej spoločnosti k nenarodeným deťom ako k svojim vítaným členom. Zohľadňuje pritom najnovšie výdobytky vedy a techniky, schopnej pozorovať vývoj ľudského života už na úrovni bunkových mikroštruktúr. Prehodnotenie a aktualizácia potratových zákonov z tohto pohľadu (aj v iných štátoch) má rozhodne svoj zmysel.

Kultúra, ktorá nepraje životu

Ako sa teda pozeráť na poľský návrh zo slovenského pohľadu? Ide mu naozaj len o potrestanie žien či lekárov vykonávajúcich potrat?

V každom prípade ženy (aj lekári či iní zdravotníci) sú obeťou celkovej kultúry, ktorá nepraje životu, a postmodernej filozofie, ktorá spochybňuje ľudskú dôstojnosť a podstatu osoby (dokonca už aj jej pohlavnej identity). Týka sa to nielen začiatku a konca života, ale aj jeho priebehu. Spomeňme napríklad trhový prístup k zdravotníctvu ako k ekonomickému zisku, minimálne práva pacientov, zvyšovanie cien za zdravotnícke služby a ich presun do súkromných (často nezodpovedných) rúk, nestálosť a slabá garancia zdravotných poisťovní. A k tomu spochybňovanie dôvery v lekárov a ich kreditu, zavádzanie rôznych alternatívnych metód hazardujúcich s ľudskými životmi. Ochrana života v každej fáze je preto aktuálnou potrebou.

Poľský návrh bol konzistentný v tom, že dával

TÉMA

jednoznačne najavo, ako je život potrebné chrániť bez výnimky. Súhlasí aj s poľskou ústavou, v ktorej je zakotvená ochrana života pred narodením. Okrem toho reaguje na hrozivé prípady, v ktorých dieťaťu narodenému po nevydarenom potrate nikto neposkytol zdravotnícku pomoc, čo doslova odporuje základnému morálnemu profilu lekára.

Nerovnosť prístupu

Od ktorého štádia je však plod hodný ochrany? O tehotnú matku je postarané od chvíle identifikovania tehotenstva. Je to preto, lebo nesie v sebe nový život. O 24-týždňový plod, ktorý je podľa súčasnej medicíny už životaschopný, však nie je postarané, resp. nie sú na to jednoznačné garancie a normy, ako aj rovnaký meter. Poľský návrh úplnej ochrany života to však zaručoval. Predložený bol práve aj pre škandál vo varšavskej Nemocnici Svätej rodiny v marci tohto roku, keď sa dieťa po potrate narodilo celé a bolo ponechané na pomalú smrť v plači a neznesiteľnej bolesti vyše hodiny.

Paradoxne, v mnohých západných krajinách je dobre vyvinutá neonatálna paliatívna starostlivosť, avšak od novorodencov narodených po potrate dávajú lekári ruky preč. V tichosti im aplikujú letálnu injekciu cez pupočnú šnúru či priamo do srdca, alebo ich nechajú „dodýchať“. Ano, aj o tomto je potrebné nahlas rozprávať v súvislosti s tzv. interrupčným zákonom (takzvaným, lebo gravidita sa nedá prerušiť, iba ukončiť) a v súvislosti s rovnosťou v prístupe k zdravotníckym službám.

Rozhoduje objektívna pravda

Veľa sa hovorí o ženách, ktoré sú v ťažkej situácii nechcenej gravidity, aj o tom, že ich nemožno nútiť dať dieťaťu život alebo prijať poškodené dieťa. Zaiste, nemožno banalizovať tieto psychicky náročné situácie. Treba urobiť všetko pre to, aby sa týmto ženám poskytla pomoc a ochra-

na i ďalšie sprevádzanie v neľahkej ceste. V tom by bolo treba pridať.

Návrh by mal počítať nielen s výzvou, ale aj s konkrétnymi nápadmi praktického vybudovania celej siete pomoci prv, ako sa začnú uplatňovať sankcie. Respektíve vyjsť až po tom, keď takáto sieť už dobre funguje. Napríklad na Slovensku existuje ešte veľa prekážok, byrokratizmu a nepravdnosti pri akreditácii organizácií, ktoré takúto pomoc ponúkajú. Nehovoriac o tom, že od štátu nedostávajú takmer nijakú podporu.

Na druhej strane nemôžeme hovoriť, že farchavé ženy sú skutočne v situácii voľby mať či nemať dieťa. Ony túto voľbu už majú za sebou. Ak mali pomer s mužom, museli sa zamýšľať aj nad tým, že sa môže počať dieťa. Ani pri antikoncepčných prostriedkoch totiž neexistuje úplná ochrana pred počatím. Slobodná voľba v skutočnosti prebieha len v okamihu rozhodovania sa pre sexuálny pomer s partnerom. Po počatí dieťaťa ide už o otázku svedomia, či dieťaťu matka ponechá život, alebo mu ho vezme. Dieťa sa totiž samo nevie brániť. V tomto môže za neho hovoriť zákon, ktorý ho chráni. Ak však ide o záchranu života, či nemajú ísť bokom citové problémy ženy?

V prípade ustanovenia zákona rozhodujúceho o živote a smrti dieťaťa nemôžu rozhodovať citové záležitosti, ale objektívna pravda o jeho existencii. Cít a súcít majú svoje miesto pri podpore farchavej matky v prospech narodenia dieťaťa.

Nelegálnosť potratov

Ďalším argumentom popri slobode voľby býva hrozba nelegálnych potratov a potratová turistika, ako aj ohrozenie žien zo zdravotného hľadiska. Uvádžajú sa však ničím nepodopreté štatistiky a odhady, pretože nelegálne potraty sa oficiálne neregistrujú. Nie je jedno, či je dieťa usmrtené v zahraničí alebo doma? Zákazom sa však predsa sťažia podmienky, lebo mnoho žien si po niekoľkých dňoch prvotného stresu zo situácie

TÉMA

premyslí svoje konanie a nájde riešenie. Čas pri rozvažovaní zohráva veľkú rolu. Navyše, v prípade nelegálnosti potratov možno vykonávateľov trestne stíhať.

Okrem toho – zákon, ktorý chráni život úplne, a postihuje nezákonnosť, má aj celospoločenskú výchovnú úlohu. Dáva najavo, čo je pre človeka a spoločnosť zlé a škodlivé. Mladá generácia má v tom často zmätok.

Pomsta na nevinnom dieťati

K skutočne vážnym námietkam patria argumenty o potrate pri inceste a znásilnení. Sexuálny akt násilia je vždy ťažkým zlom a prečinom proti žene. Narušuje nielen jej telesný, ale predovšetkým duševný život. Zanecháva trvalé následky či už v podobe strachu pred sexualitou a pred mužmi vôbec, alebo úplnou stratou zábran a upadnutím do prostitúcie či pornografie, prípadne narušením pohlavnej identity a jej zneistením. Takéto činy násilia treba jednoznačne odkrývať, odsúdiť a postihovať.

Otázkou však je, či má na to nevinné počaté dieťa doplatiť životom. Zaiste to nebude mať jednoduché vyrastať s vedomím, že sa narodilo z násilného činu. Avšak majú problematické podmienky života rozhodnúť o jeho smrti? Koľko kvalitných osobností vyrástlo v nepriaznivých okolnostiach a kto môže dopredu predpovedať, aký vplyv bude mať neskôr dieťa na samotnú matku a na mnoho ďalších ľudí z okolia? Existujú svedectvá, ako narodené dieťa pomohlo žene uzdraviť sa zo zranenia znásilnenia. Najmä ak sa jej dostala pomoc a láskyplné sprevádzanie vo chvíli rozhodovania, počas ťarchavosti, ale aj dlhší čas po pôrode.

Konkrétne pomoc, nie iba zákaz

Ďalším silným argumentom proti poľskému návrhu je fakt, že rodičia, prípadne len slobodná matka, budú musieť prijať a porodiť dieťa aj s veľmi ťažkým zdravotným postihnutím.

Kto sa len trochu dostal do styku s rodinami, ktoré sa starajú o takéto postihnuté dieťa, vie, čo to prináša. Celoživotnú obeť, boj so sociálnou chudobou, dennodenné návštevy zdravotníckych zariadení, viac i menej nákladné terapie, vysvetľovanie a presvedčanie na úradoch, trvalé pripútanie sa na domácnosť, všetko sústredenie len na postihnutého člena rodiny. Možno rok, dva, päť a možno aj tridsať, päťdesiat i viac rokov. A pritom ustavičný strach, kto sa o neho neskôr postará. Existuje tisíc dôvodov, prečo to je ťažké. Má zákon právo nútiť rodičov do takej hrdinskej činnosti? A ak áno, akú pomocnú ruku je schopný podať? Myslí dopredu na dostatočné zabezpečenie a podporu týmto rodinám?

Každý zákon, ktorý žiada úplnú ochranu života, musí počítať zároveň so silnou rodinnou a sociálnou politikou, ako aj s komplexnou prevenciou vo výchove k rodičovstvu. Je Poľsko takto zodpovedne pripravené? Na druhej strane, prísnejší zákon by mohol viesť k väčšej zodpovednosti za počatie dieťaťa, a najmä partneri budú musieť vopred uvažovať, či budú akceptovať postihnuté dieťa. K zákonu má jednoznačne prislúchať celý rad osobitných iniciatív pomoci rodičom, na ktoré treba dopredu myslieť a ktoré sa budú musieť konkrétne rozbehnúť.

K úplnej konzistentnosti ochrany života patrí však aj ochrana pred chemickým potratom v prípade núdzovej antikoncepcie a pred abortívnymi účinkami hormonálnej antikoncepcie. Prvý - občiansky návrh sa týmto problémom nezaoberal. Bude sa ním zaoberať ten druhý - parlamentný, ktorý sa podľa signálov z poľského prostredia pripravuje? Popri protestoch, súhlasoch a nesúhlasoch (i v rámci kresťanského spektra) by doterajší návrh mohol priniesť aspoň otvorenejšiu a fundovanejšiu diskusiu, ako aj kreatívnejšie návrhy na konkrétnu pomoc ženám v núdzi.

Mária Raučinová

Text vyšiel aj v internetovom časopise Vox.

TÉMA

Smrť na želanie: Môj život je naplnený

Britský server theguardian v októbri informoval, že holandská vláda má v úmysle predložiť zákon, ktorý by legalizoval asistovanú samovraždu aj u ľudí, ktorí nie sú smrteľne chorí. Stačí, že majú pocit, že ich život „sa už naplnil“.

Holandsko uzákonilo eutanáziu v roku 2002 ako prvá krajina. Zákon sa vzťahoval iba na pacientov s neznesiteľnými bolesťami, u ktorých niet nádeje na vylicieenie. Nový návrh však má zahŕňať aj ľudí, ktorí „po dôslednom zvážení prišli k záveru, že sa ich život naplnil a chceli by ho ukončiť dôstojným spôsobom“. Stanoví na to treba len „prísne a dôkladné kritériá“, píše ministri v liste holandskému parlamentu. Návrh zrejme vyprovokuje kritiku, keďže holandská politika eutanázie už aj tak presahuje rámec pôvodnej dohody tým, že popri neznesiteľne trpiacich a smrteľne chorých pacientoch zahŕňa aj ľudí duševne chorých a dementných.

Počty eutanázií v Holandsku stúpajú. Pribúdajú nielen pacienti žiadajúci o eutanáziu, ale aj lekári, ktorí pri samovražde ochotne pomáhajú. V roku 2015 v Holandsku tvorili eutanázie 3,9 percent všetkých úmrtí.

Holandská ministerka zdravotníctva Edith Schippersová povedala, že nový návrh nebude

určovať vekovú hranicu, avšak „želanie ukončiť svoj život sa vyskytuje najmä u starších ľudí, preto bude nový systém zameraný práve na nich“. Bude definovať aj bezpečnostné spôsoby kontroly, účasť tzv. tretej – nezávislej strany, tréningy a pravidelné preskúšavanie vykonávateľov asistovanej samovraždy a dohľad nad nimi.

Odbornú verejnosť aktivita vlády v otázke eutanázie zaskočila. Komisia, ktorá návrh posudzovala, totiž dospela k záveru, že nie je potrebné rozširovať eutanáziu. Vládny kabinet však s komisiou nesúhlasí. Podľa jeho mienky žiadost' o pomoc (v umieraní) u ľudí, ktorí neznesiteľne trpia a nemajú nádej, že im medicína pomôže, je legitímna. Vláda sa preto pokúsi v spolupráci s lekármi, etikmi a ďalšími odborníkmi návrh nového zákona o eutanázii vypracovať do konca roka 2017. Situácia v Holandsku potvrdzuje čoraz väčšiu benevolenciu k eutanáziám.

Mária Raučinová

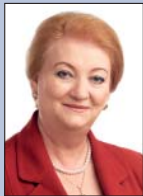
Zdroj: www.theguardian.com

Snímka: www.pixabay.com

ZO ZÁPISNÍKA

Vianočný príhovor z Európarlamentu

Bližia sa Vianoce a preto tento môj príspevok je skôr ódou na život, radosť, pokoj či rodinu. Kiež by to tak bolo! Zatiaľ čo idey slúžia v politike na lepšie pochopenie toho, ako funguje

spoločnosť, hodnoty sú pre politika kompasom, ktorý mu pomáha pri rozhodovaní. Dôstojnosť človeka, jeho sloboda pred Bohom, rodina, solidarita medzi ľuďmi a vedomie vlastnej nedokonalosti – toto by mali byť zdroje nášho politického presvedčenia a konania. Tieto hodnoty sú hlboko zakorenené v každom európskom národe. Na týchto hodnotách vznikla Európa. Ich popretím by sme popreli sami seba.

Žiaľ, presne toto sa často stáva. Pretože hodnoty nie sú abstraktné ideály. Majú svoje praktické dôsledky a tie sa môžu najvýraznejšie prejavíť práve v politike. Keď obhajujeme dôstojnosť človeka, máme na mysli jeho právo na život od počatia po prirodzenú smrť. Máme na mysli vytvorenie príležitostí pre rozvinutie jeho talentu a schopností. Máme na mysli jeho ochranu v detstve a starobe. Keď hovoríme o slobode, uznávame právo človeka na omyl, ale aj jeho zodpovednosť za svoje konanie. Keď zdôrazňujeme rodinu, máme na mysli jej nezastupiteľnú úlohu pre zachovanie spoločnosti a celej západnej civilizácie. Máme tiež na mysli schopnosť rodiny pomôcť svojim členom v čase núdze. Máme na mysli jej výnimočnosť pre udržanie pevného zväzku medzi generáciami. Oslabenie tohto zväzku ohrozuje udržateľnosť akéhokoľvek systému dôchodkového zabezpečenia. Keď obhajujeme medzilidskú solidaritu, staviame sa na stranu slabých a chorých, mladých aj

starých, ľudí bez práce alebo bez strechy nad hlavou. Keď pripúšťame, že človek je hriešny, upozorňujeme na omylnosť každého z nás a potrebu vlády s poistným mechanizmom rozdelenia moci. A nakoniec, keď hovoríme o kresťanstve, dávame pevný základ, zmysel a opodstatnenie všetkým hodnotám, na ktorých politika stojí. Sú to hodnoty spoločenstva. Problémom je, že z nás sa stávajú egoisti.

Keď sa dnes ľudí zo Starého kontinentu opýtate, aké hodnoty sú dôležité pre nich osobne, uvedú celkom iné hodnoty než sloboda, ľudská dôstojnosť či solidarita. Mnohí spomenú na prvom mieste zdravie – a myslieť budú predovšetkým na svoje vlastné. Určite nezabudnú ani na úspech – svoj úspech. A veľa ľudí uvedie na prvom mieste rodinu. Veď predsa každý chce, aby aj jeho mal niekto rád. Akoby sa Európa odvracala od hodnôt, ktoré ju sformovali. Pred nami je ťažká úloha – obnoviť dušu Európy. Aby sa nám to podarilo, musíme sa pozrieť pravde do očí.

Naša civilizácia sa rozvinula na kresťanských koreňoch. Je to fakt, a ako taký nemôže protirečiť filozofickej ani náboženskej orientácii žiadneho občana Európskej únie. Ak odmietneme uznať tento historický fakt, vnášame do spoločenského života znepokojujúci negativizmus. Európsky dom nemôžeme stavať tak, že prekrútime históriu. Chcem poďakovať každému z vás, ktorí svojimi aktivitami prispievate nielen k uchovaniu, ale hlavne rozvíjaniu a žitiu hodnôt a koreňov, ktorým veríme a na ktorých sme vyrástli. Skláňam sa pred vašou prácou pre spoločné dobro.

Prajem vám požehnané Vianoce a radosť z príchodu Ježiša Krista na túto zem. On dáva našej spoločnej práci zmysel.

Anna Záborská

KONKRÉTNÁ POMOC

Projekt Zachráňme životy vznikol na sv. Mikuláša

„Starší brat“ projektu Alexis, projekt FŽ Zachráňme životy slávil na sviatok sv. Mikuláša svoje 9. narodeniny. Pomoc sme zatiaľ poskytli 128 tehotným ženám a aj vďaka vám sa narodilo 112 prekrásnych bábätiok. Stodesiatym bábätkom bol malý Rudko, na ktorého doma čakalo 8 súrodencov. Rodičia si totiž nevedeli predstaviť, že by ho dali preč od seba. Priemerne je mesačne v projekte 15 žien či dievčat a spolupracujeme s 30 poskytovateľmi pomoci. Celkovo sme riešili asi 2100 prípadov. Za týmito suchými číslami sú pestré osudy žien. Všetky ženy sú vám za poskytnutú pomoc a dary veľmi, veľmi vďačné. Doteraz ste príjemkyniam pomoci prispeli sumou takmer 274 000 eur. Vďaka vašej štedrosti im môžeme aj naďalej prispievať. Nezabudnime na ne ani na Vianoce, počas ktorých obdarúvame svojich blízkych a najmä svoje deti. Veď aj tieto deti sú tak trochu „naše deti“.

MÁRIA DEMETEROVÁ,
koordinátorka konkrétnej pomoci FŽ.

Snímka: archív Zachráňme životy

Alexis pomáha matkám zodpovedne sa rozhodnúť

Koniec leta a jeseň boli v Poradni Alexis o niečo pokojnejšie. V auguste sme riešili jedenásť prípadov: neplánované tehotenstvá, úmrtie bábätka pred pôrodom, partnerské problémy počas gravidity a žiaľ, dvakrát sme poskytovali informácie aj o pomoci ženám, ktoré partneri týrali v priebehu tehotenstva.

September nám priniesol deväť nových prípadov, prevažne v súvislosti so zlými sociálnymi a finančnými podmienkami počas tehotenstva, ale aj prípady neplánovaných tehotenstiev. Neozvali sa samotné mamičky, ale odborníci, ktorí si uvedomujú hodnotu počateho života a snažili sa im sprostredkovať informácie dôležité pre zodpovedné rozhodnutie. Z takýchto aktívnych ľudí sa vždy úprimne tešíme. Najmladšie neplánovane tehotné klientky mali len šesťnásť rokov, čo, žiaľ, v našej poradni nie je zriedkavosťou. V októbri nás s prosbou o pomoc kontaktovalo dvanásť žien. Päť z nich sa ocitlo v situácii neplánovaného tehotenstva (najmladšia mala len trinásť rokov, u nej sa však tehotenstvo nepotvrdilo). Ďalšia sa informovala, či možno podstúpiť ukončenie tehotenstva v 19. týždni gravidity na vlastné riziko. Kontaktovali nás aj tri mamičky, ktoré o dieťaťko prišli po spontánnom aj po umelom potrate. Pribudli aj tri nové klientky, ktoré mali záujem o dlhodobšie psychologické poradenstvo po spontánnom potrate. Venovali sme sa aj prednáškam, keďže vidíme, že prevencia v takejto forme má zmysel. Koncom októbra sme tiež absolvovali školenie pre budúce dobrovoľníčky v novootvorenom kontaktnom centre Femina v Leviciach. Ďakujeme všetkým, ktorí nám pomáhate pomáhať. Radi prijmeme vaše príspevky na číslo účtu: SK350900000005063819577.

Petra Heretová, Poradňa Alexis

ZO ZÁPISNÍKA

Zo zápisníka europoslanca

V septembri Európsky parlament prijal uznesenie, ktoré sa týkalo rovnakého zaobchádzania v zamestnaní a povolani. Ešte vo výbore som podal sedem pozmeňovacích návrhov.

A aj keď niektoré prešli, musel som nakoniec na pléne hlasovať proti. Viacero ustanovení opäť zasahovalo do kompetencie štátov Európskej únie. Text vyzýval na prijatie horizontálnej antidiskriminačnej smernice a ďalej presadzoval „nadpráva“ určitých skupín (transgenderových a intersexuálnych osôb). A za toto som hlasovať nemohol. Prijaté uznesenie nie je síce právne záväzné, ale vytvára rámec na presadzovanie týchto vecí. No boli medzi nimi aj pozitívne návrhy, napríklad výzva uznať základné právo na slobodu svedomia. Napokon dôležitá časť pôvodného návrhu, ktorá upozorovala na neprijímanie či dokonca prepúšťanie zdravotníckeho personálu z dôvodu výhrady svedomia, nakoniec neprešla.

Som rád, že sa do prijatého textu uznesenia dostal aj môj návrh na uznanie rodičovských kompetencií. Toto považujem za veľmi dôležitú vec. EP tak prvýkrát uznal význam zručností, ktoré „ženy získavajú pri plnení rodinných povinností“, s tým, že sa tak „obohacuje ich osobný a profesionálny rozvoj“ a „preto by mali spoločnosť a zamestnávateľia tieto schopnosti uznávať“. Takéto uznanie je dôležité v súvislosti so silnými snahami o obmedzovanie rodičovských práv, napríklad aj pri výchove detí.

Ďalšia prijatá správa v europarlamente sa zaoberala rovnováhou medzi pracovným

a súkromným životom. Podstata presadzovaného návrhu je: vytvoríť matke také podmienky, aby mohla čo najskôr po materskej nastúpiť do práce. Vôbec sa neprihliada na potreby dieťaťa a to zotrvanie v prítomnosti láskavej matkinej starostlivosti a nie v chladnom prostredí jasíeľ. Ignoruje sa tiež slobodná voľba ženy. S tým som sa stretol už viackrát. Práca matky a ženy, ktorá sa stará o nezaopatreného člena domácnosti, akoby nemala vôbec hodnotu a cenu. Ale to predsa nie je pravda a treba na to stále poukazovať! Druhou kontroverznou oblasťou spomínanej správy bolo rovnomé rozdelenie domácich prác a starostlivosti medzi mužov a ženy. Podľa správy musí byť aj v domácich prácach uplatnená rovnosť, aby sa ženy mohli uplatniť lepšie na trhu práce. Tu ide o hrubý zásah do súkromia manželov či členov domácnosti.

Na záver jedna dobrá správa z Rady Európy (RE). Parlamentné zhromaždenie RE, ktorého členovia sú aj niektorí poslanci NR SR, rokovalo a následne aj hlasovalo o náhradnom materstve. Celý proces je dosť komplikovaný, takže v stručnosti: zatiaľ bolo náhradné materstvo odmietnuté. Ide o ďalšie víťazstvo, lebo boj o úplný zákaz sa ešte neskončil. ECPM (Európske kresťanské politické hnutie), ktorého som členom, spolu s tretím sektorom a hodnotovými politikmi robia všetko pre to, aby sa táto zvrátenosť už nevykonávala, keďže tieto praktiky pošliapávajú práva a dôstojnosť žien, ako aj detí. Zaujímavé bolo, že sme sa v tejto téme vzáčne zhodli aj s feministickými organizáciami. Verím, že sa dožijeme času, keď sa náhradné materstvo nebude vôbec praktizovať.

Branislav Škripek

ZO ZAHRANIČIA

Antikonцепcia a depresia. Fakty nemožno ignorovať

Najnovšia štúdia z univerzity v Kodani potvrdzuje vzťah medzi hormonálnou antikoncepciou a depresiou. Ide o jednu z najrozsiahljších štúdií zahŕňajúcu milión žien vo fertílno m veku 15 – 34 rokov. Štúdia sa uskutočnila počas 13 rokov. Výskumníci zistili, že ženám užívajúcim hormonálnu orálnu antikoncepciu bola diagnostikovaná depresia o 23 % častejšie, a ženám, ktoré užívali progesterínové tabletky až o 34% častejšie. Najrizikovejšiu skupinu tvorili tínedžerky, u ktorých sa depresia viazala až s 80%-ným zvýšením a núdzová antikoncepcia až s dvojnásobne vyšším výskytom depresie. Okrem toho, ostatné antikoncepčné prípravky (špirály s hormonálnou látkou, hormonálne náplaste a krúžky), ktoré sa ponúkajú ako alternatíva k tabletkovej forme, vyvolávajú depresiu ešte častejšie. Nepotvrdil sa ani efekt zníženia nežiaducich účinkov pri tzv. dlhodobom účinkujúcich prípravkoch. Tie odporúčajú spoločnosti plánovaného rodičovstva najmä pre klientky, ktoré by zabudli užiť tabletu každodenne. Štúdia naopak poukazuje na to, že ženám (osobitne v mladistvom veku) náchylným na depresiu, pri užívaní týchto foriem antikoncepcie sa príznaky ešte zhoršujú. Štúdia podčiarkuje celkový potenciálne negatívny vplyv hormonálnej antikoncepcie na psychické zdravie.

Lekári, ako aj samotné ženy, ktoré majú skúsenosť nežiaducich účinkov hormonálnej antikoncepcie (HAK) v emočnej a psychickej rovine, by rozhodne nemali podceňovať hodnotu tejto štúdie. Zmeny nálady totiž patria k top nežiaducim účinkom dlhodobého užívania HAK. Práve takáto štúdia chýbala prv, ako sa vôbec pristúpilo k masívnemu predpisovaniu HAK. Tých, ktorí upozorňovali na časté negatívne psychické účinky žien, lekárska komunita nebrala dostatočne vážne. Nemajú vraj robiť paniku a nechať ženy užívať hormonálnu antikoncepciu ďalej. Odporúčali to najmä muži, ktorí tabletky nikdy nebrali a nebudú brať, keďže veľká štúdia WHO o prijateľnosti mužskej hormonálnej tabletky preukázala negatívny vplyv na emočné zdravie mužov.

Nová dánska štúdia má preto význam najmä pre hlbšiu

diskusiu o negatívach celkovej hormonálnej antikoncepcie, pretože pri doterajších štúdiách jednotlivých tabliet, ak sa preukázali nežiaduce účinky, väčšinou boli odporúčané ďalšie alternatívne hormonálne metódy antikoncepcie. Táto štúdia však dokazuje, že takéto alternatívy sú ešte horšie.

Ak si uvedomíme, že ženy sú fertílne iba šesť dní počas menštruačného cyklu a muži každý jeden deň, pričom bremeno neželaného tehotenstva leží na žene, nehovoriac o dôsledkoch na jej zdravie a pohodu, nie je užívanie antikoncepcie výhradne ženami voči nim nespravodlivé? Jedna z reakcií na nový dánsky výskum znela: „Negatívny dôsledok neželaného tehotenstva prevyší všetky nežiaduce účinky, ktoré sa objavia pri antikoncepcii.“ Ak je to tak, či práve toto nie je dôvodom, aby sa nežiaduce účinky antikoncepcie dôsledne skúmali?

Dôležitá je aj skutočnosť, že u žien sa vyskytuje depresia dvojnásobne častejšie ako u mužov. Odborníci to vysvetľujú na základe fluktuácie hladín progesterónu a estrogénu, inými slovami biologickou dispozíciou žien. Ak vieme akceptovať príčiny depresie na základe biologickej danosti žien, prečo by sme mali odmietaf vplyv podávania syntetických hormónov na depresiu? Autori dánskej štúdie si zaslužia viac ocenenia ako kritiky. No lekárske inštitúcie hľadajú výhovorky, aby mohli poprieť, že s antikoncepčnými tabletkami sú nejaké problémy.

Depresiu či úzkosť po užívaní antikoncepcie určite nezažíva každá žena, ale to neznamená, že ju neprežíva vaša priateľka, dcéra, partnerka a mnoho ďalších žien, ktoré by po prečítaní tejto informácie, chceli zmeniť svoj životný štýl k lepšiemu.

Mária Raučimová

Zdroje:

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/oct/03/pill-linked-depression-doctors-hormonal-contraceptives>

http://techmet.idnes.cz/studie-pilulka-antikoncepcie-deprese-antidepressiva-dansko-jama-p7q-/veda.aspx?c=A161006_221445_veda_pka

ZO ZAHRANIČIA

Modelka spodnej bielizne: „Už nikdy by som nešla na potrat.“

Katie Price, 37-ročná britská modelka známa pod pseudonymom Jordan, vyslovila v televíznej šou zaujímavé svedectvo. Priznala sa, že niekoľko ráz navštívila potratovú kliniku a zvažovala potrat pre svojho syna, no neurobila to. Táto bývalá modelka spodnej bielizne je dnes matkou piatich detí. Jej najstarší syn Harvey sa narodil slepý so vzácnym postihnutím. Podľa Jordan sa vôbec nemusel narodiť, ak by podstúpila potrat. Dnes je šťastná, že sa tak nestalo. „Navštívila som potratovú kliniku trikrát, zakaždým som však utiekla. Nedokázala som to urobiť,“ priznáva sa Katie a dodáva, že bolo zvláštne sedieť tam s ostatnými ženami s rovnakou dilemou v srdci. V tom čase už nežila s otcom dieťaťa, ale povedala si, že si dieťa nechá a nejakú sa pretlačie. Mala 23 rokov. Cítila sa príliš mladá, opustená, nevedela, čo bude ďalej s jej kariérou, ale napokon to riskla. Dnes

svoje rozhodnutie neľutuje, svojho syna Harveya veľmi miluje.

Otcom 13-ročného Harveya je futbalista Dwight Yorke. Harvey sa narodil úplne slepý so zriedkavým genetickým ochorením – Prader Williho syndrómom. Okrem neho má Katie 10-ročného Juniora, 8-ročnú Princess, dvojročného Jetta a ročnú Bunny. Predtým by bola absolvovala potrat, ak by vedela dopredu, že jej dieťa bude postihnuté. „V tom čase som bola nezrelá, hoci to znie drsne,“ priznáva sa Katie, „vo chvíli, keď by som sa dozvedela, že moje dieťa sa narodí slepé, asi by som neváhala s ukončením tehotenstva“. Katie chodila na kliniku a počúvala všetky tie rady a otázky, prečo chce ísť na potrat. Na prehliadkach a ultrazvukových kontrolách počúvala ozvy srdca svojho dieťaťa. Podľa nej sú niekedy ženy prinútené ísť na interrupciu zo strany muža, alebo majú rôzne iné dôvody.

Dnes sa Katie na to pozerá celkom inak. „Už nikdy, v nijakom prípade by som nešla na potrat. Ak by mi oznámili, že čakám dieťa s postihnutím, určite by som si ho nechala. Dokonca by som bola schopná si postihnuté dieťa aj adoptovať.“ Svoje svedectvo Katie uzavrela tým, že keby človek sám nebol v tej situácii, neveril by.

Mária Raučínová

Zdroj: <https://www.thesun.co.uk/archives/news/1179108/katie-price-admits-she-nearly-terminated-her-pregnancy-with-disabled-son-harvey-three-times>

Snímka: www.katie-price.webnode.cz

SPRÁVY ZO ZAHRANIČIA

PORTUGALSKO

Portugalská politická strana Ľavicový blok predstavila návrh zákona, ktorý počítas možnosťou legalizácie eutanázie v krajine. Rokovanie o tomto návrhu v pléne parlamentu by sa malo konať začiatkom roka 2017. Autor návrhu Jose Manuel Pirez sa vyslovil, že eutanáziu nebude možné vykonať maloletým, nesvojprávnym osobám ani pacientom trpiacim depresiami. Liberálna ľavica má v 230-člennom portugalskom zákonodarnom zbore výrazne menšinové zastúpenie, keďže jej poslanci disponujú len 19 mandátmi. Ostatné strany sú v názore na podporu alebo odmietnutie zákona nejednotné. Nesúhlas vyjadrila väčšia časť portugalskej lekárskej komory a tiež Združenie katolíckych lekárov Portugalska. Jeho zástupcovia sa vyjadrili, že už len samotné otvorenie diskusie o eutanázii je prejavom straty vnímania hodnoty ľudského života.

<http://www.hli.org.pl/pl/newsy/914-portugalia-projekt-legalizacji-eutanazji>

LOTYŠSKO

Medzinárodná konferencia pro-life hnutí pod heslom „Základné práva človeka na život a slobodu svedomia“ sa konala v dňoch 21.-23. októbra v lotyšskom hlavnom meste Riga. Zhromaždilo sa na nej množstvo zástupcov organizácií na ochranu života z viacerých krajín, okrem domáceho Lotyšska napríklad z Poľska, Litvy, Francúzska, Rakúska, Veľkej Británie, Ukrajiny a USA. Účastníci boli prevažne ochrancovia života spolupracujúci s Katolíckou cirkvou. Hovorilo sa okrem iného aj o dôležitosti sviatostného života pri vykonávaní činnosti

v pro-life hnutiach, ako aj o nepriaznivom fakte relativizácie problému potratu u duchovných v niektorých krajinách. Zúčastnení sa zhodli, že pre mnohé krajiny s nepriaznivou demografickou bilanciou, ako sú aj poľské Lotyšsko a Estónsko, môže každé narodené dieťa ovplyvniť šancu na zachovanie populácie. Diskutovalo sa aj o interrupčnej legislatíve v Poľsku a nedávnych neúspešných návrhoch na zákaz potratov v celom rozsahu.

<http://www.hli.org.pl/pl/newsy/892-lotwa-miedzynarodowa-konferencja-ruchow-pro-life-w-rydze>

OSN: HLASOVANIE O HOMOSEXUÁLNEJ AGENDE

Generálne zhromaždenie OSN sa chystá na hlasovanie o homosexuálnej agende, ktoré má byť podľa informácií médií najdôležitejším v histórii inštitúcie. Dôvodom je nesúhlas africkej skupiny s rozhodnutiami, ktoré boli prijaté v Rade pre ľudské práva OSN a ich dôsledkom má byť vytvorenie úradu OSN pre záležitosti LGBT osôb. Delegáti tejto skupiny pripravili zamietavú rezolúciu, ktorá môže v prípade úspechu zabrániť vytvoreniu tohto úradu. Zástupca Botswany sa vyjadril, že „africká skupina je pobúrená presadzovaním zámerov, ktoré neboli medzinárodne schválené“ a požiadal, aby bola otázka vytvorenia zastúpenia pre LGBT agendu odročená na ďalšie diskusie. Proti návrhu rezolúcie sa postavili viaceré krajiny, výrazný je napríklad nesúhlas Veľkej Británie, USA alebo Brazílie, ktoré nepripúšťajú schválenie rezolúcie, aby podľa nich nedošlo k precedensu a kompromi-

SPRÁVY ZO ZAHRANIČIA

tácii Rady pre ľudské práva. Naproti tomu sa na stranu africkej skupiny pridali Čína, Indonézia a India, ktoré požadujú v záležitosti LGBT agendy rešpektovanie miestnej kultúry, náboženstva a tradícií. Očakáva sa, že v prospech africkej rezolúcie zahlasuje aj 76 krajín, v ktorých sú homosexuálne zväzky zakázané. Zástupcovia diplomacie Spojených štátov amerických sa však vyjadrili, že sú pripravení do poslednej chvíle tlačiť na všetkých delegátov, aby sa hlasovania zdržali, prípadne hlasovali proti návrhu.

https://c-fam.org/friday_fax/countries-take-positions-ahead-un-vote-lgbt-rights/

HOLANDSKO

Ministerstvo zdravotníctva Holandského kráľovstva sa rozhodlo umožniť vedcom vyvíjať embryá určené na konkrétny vedecký výskum. Malo by ísť o výskum v oblasti neplodnosti, asistovanej reprodukcie a dedičných chorôb. Súčasná legislatíva povoľuje výskum na embryách, ktoré sa stanú nadbytočnými po umelom oplodnení a ich rodičia s tým súhlasia. Holandská vláda sa snaží obhájiť svoj postup tvrdením, že nemožnosť výskumu na embryách bráni vývoju nových možností pre liečenie chorôb. Doterajší výskum na ľudských embryách však nepriniesol žiadny významný benefit pre liečenie chorôb, navyše sa pri ňom so živými ľudskými bytosťami v počiatočnom štádiu vývoja nakladá ako so surovinou.

<http://hnutiprozivot.cz/zpravy/2547-nizozemsko-chce-vytvoret-lidska-embrya-pro-destrukcivni-vyzkum>

MEXIKO

Mexický štát Veracruz prijal zákon, ktorý úplne zakazuje vykonať interrupciu pod hrozbou väzenia. Pridal sa tak k ďalším 18 mexickým štátom, ktoré majú legislatívu chrániacu život od počatia. Rozhodnutie privítal aj guvernér tejto oblasti Xavier Duarte, ktorý sa vyslovil, že je potešený zo zákona, ktorý hovorí „áno“ životu. Na území Mexika sú potraty povolené v niektorých štátoch len po znásilnení, jedine štát zahrňajúci metropolu Ciudad de Mexico umožňuje interrupciu do 12. týždňa bez uvedenia dôvodu. Veracruzský zákon vstúpi definitívne do platnosti po schválení regionálnymi orgánmi, čo by však vzhľadom na výrazné väčšinové zastúpenie predkladateľa návrhu - Inštitucionálnej revolučnej strany - v regiónoch malo byť formalitou.

<https://www.sedmitza.ru/text/6500915.html>

RUMUNSKO

Statočná matka v rumunskom Botosani sa rozhodla porodiť svoje dieťa trpiace vážnou deformáciou tváre napriek odporúčaniam lekárov, aby podstúpila interrupciu. Lekári potvrdili, že žena veľmi túžila po dieťati, pretože jej v minulosti vážna choroba znemožňovala počať dieťa. Zamestnankyňa nemocnice Radu Terineová potvrdila vážnu diagnózu dieťaťa: „Novorodencovi chýbala centrálna časť tváre a horné podnebie. Takáto deformita je veľmi zriedkavá, v skutočnosti je to len deviaty prípad celosvetovo a prvý v Rumunsku.“ Doktori krátko po pôrode vykonali náročnú osemhodinovú operáciu na rekonštrukciu tváre dieťaťa

SPRÁVY ZO ZAHRANIČIA

a podľa ich prognóz bude musieť v budúcnosti podstúpiť pravdepodobne ďalšie chirurgické zákroky. Špeciálna lekárska starostlivosť umožní dieťaťu žiť relatívne plnohodnotný život. Tento prípad hrdinstva matky je o to vzácnejší, že aj v prípade výrazne menších poškodení nenarodeného dieťaťa je vo svete často odporúčaná a neskôr aj vykonaná potrat. Rumunská žena sa napriek všetkému rozhodla rešpektovať právo dieťaťa na život a abortus odmietla.

<http://www.lifenews.com/2016/11/04/newborn-baby-born-without-a-face-mom-refused-abortion-to-give-him-a-chance-to-live/>

NÓRSKO

Nórske ministerstvo zdravotníctva pripravilo novelu zákona, ktorá umožní selektívny potrat v prípade, že matka čaká narodenie viacerých detí naraz. Žena by tak mohla potrať jedno alebo viac vybraných detí a ostatné by poro-

dila. Týmto tragickým návrhom chce navyše nórske ministerstvo osloviť aj ženy z Dánska a Švédska, kde je selektívna interrupcia výrazne obmedzená, aby prišli do krajiny na potrat z uvedeného dôvodu. Rozhodnutie bolo prijaté napriek jasnemu nesúhlasu lekárov, ktorí upozorňujú na vysoké riziko poškodenia ostatných plodov, ako aj možné ohrozenie zdravia matky. Špecialistka na fetálnu medicínu z Nemocnice sv. Olafa v Oslo Brigitte Heiberg Kahrsová sa vyjadrila, že na pripustenie takejto možnosti neexistuje nijaké medicínske odôvodnenie, potrat navyše ohrozí aj ďalšie plody v maternici a komplikácie môžu nakoniec viesť k neskoršiemu potrateniu všetkých plodov.

<http://www.pro-life.pl/tak-dzialamy/wiadomosci/norwegia-zezwała-na-selektywne-zabijanie-blizniakow>

Pripravil: Andrej Šteško

Dôležité dátumy – poznačte si do svojho kalendára!

Dátum	Miesto	Obsah
28. 1. 2017	Rajecké Teplice	Snem Fóra života, voľby predsedu a predsedníctva
28. 1. 2017	Rajecké Teplice	Ples Fóra života
19. – 26. 3. 2017	Slovensko	Kampaň 25.marec – Deň počatého dieťaťa (DPD)
19. 3. 2017	Rajecká Lesná	Púť života a odštartovanie kampane DPD spolu s Lámačskými chválami
24. -25. 3. 2017	Rajecké Teplice	Konferencia Vyber si život (60 rokov od uzákonenia umelých potratov v ČSSR)
29. – 30. 4 . 2017	Rajecké Teplice	Púť k sv. Gianne

OSLÁVTE S NAMI 15. VÝROČIE

Verejná zbierka na projekty ochrany života a rodiny trvá do 31. marca 2017.

Prispajte na účet IBAN SK25 0900 0000 0050 3335 7295,

alebo darcovskou SMS (2 eurá): DMS medzera SVIECKA na číslo 877.